

Lausunto Väyläviraston ohjelmakokonaisuudesta 2026–2034

Suomen Purjehdus ja Veneily, Veneilytoimikunta, 28.8.2026

Lausuntopyynnön diaarinumero: VÄYLÄ/1206/Vv-04.00/2026

1. Toteuttaako ohjelmakokonaisuus mielestänne parhaalla mahdollisella tavalla Liikenne 12 - suunnitelmassa sille asetettuja tavoitteita ja linjauksia?

Ohjelmakokonaisuuden vahvuus on, että perusväylänpito, suunnittelu ja investoinnit on kytketty samaan kokonaisuuteen. Tällöin on helpompi nähdä, miten tämän päivän kunnossapito vaikuttaa tuleviin investointeihin ja miten suunnittelu luo valmiuksia tuleville päätöksille.

Aineistosta käy myös selvästi ilmi, että tunnistettuja tarpeita on enemmän kuin käytettävissä olevaa rahoitusta. Tästä syystä priorisointi on välttämätöntä.

Ohjelmakokonaisuus ei kuitenkaan aivan parhaalla mahdollisella tavalla tuo esiin vesiväyläverkon ja erityisesti yleisveneilyn merkitystä. Vesiväylät eivät palvele ainoastaan kaupallista merenkulkua, vaan myös laajaa vapaa-ajan vesiliikennettä, saariston ja sisävesialueiden saavutettavuutta sekä ihmisten hyvinvointia. Vesiväyläverkolla on myös pelastus- ja viranomaismerkitystä, alueellista elinvoimaa ja kokonaisturvallisuutta tukeva tehtävä.

Liikenne 12 -suunnitelman toimivuutta, turvallisuutta ja kestävyyttä koskevat tavoitteet edellyttävät, että myös vähäliikenteisemmiksi luokitellut mutta alueellisesti tärkeät veneilyväylät, yhdysreitit ja sisävesiväylät pidetään turvallisesti liikennöitävinä. Pelkkään liikennemäärään tai kaupallisen liikenteen suoritteisiin perustuva priorisointi ei tunnista riittävästi vapaa-ajan vesiliikenteen kausiluonteisuutta, hajautuneisuutta ja alueellista merkitystä maan eri osissa.

SPV:n näkökulmasta ohjelmakokonaisuus voisi myös kuvata nykyistä selkeämmin, miten vesiväylien kehittämisen vaikutuksia arvioidaan. Tieverkon hyötyjä voidaan usein mitata matka-aikoina ja liikennemäärinä, mutta vesiväylien vaikutukset näkyvät usein esimerkiksi turvallisuudessa, veneilymahdollisuuksissa, matkailussa ja muussa elinkeinon harjoittamisessa sekä saariston saavutettavuudessa.

2. Perusväylänpidon suunnitelma: onko perusväylänpitoon osoitettu rahoitus kohdennettu perustellusti ja vaikutukset kuvattu ymmärrettävästi?

Suunnitelmassa todetaan avoimesti, että rahoitus niukkenee suunnitelmakauden loppua kohti, väylien kunto heikkenee vilkasliikenteisen verkon ulkopuolella ja kaikkia tunnistettuja tarpeita ei pystytty toteuttamaan. Tämä antaa realistisen kuvan tilanteesta.

SPV pitää perusteltuna, että käytettävissä olevia varoja kohdennetaan ensisijaisesti olemassa olevan väyläverkon liikennöitävyyden turvaamiseen.

Vesiväylien käyttäjän näkökulmasta perusväylänpito tarkoittaa käytännössä sitä, että väylät pysyvät kulkukelpoisina, turvalaitteet ovat toimintakunnossa ja väylästä saatava tieto vastaa todellisuutta. Siksi kunnossapidon korkea laatu ja jatkuvuus on vesiliikenteelle tärkeämpää kuin uusien hankkeiden käynnistäminen tilanteessa, jossa käytettävissä olevat resurssit ovat rajalliset.

On myös varmistettava, ettei vähäisemmät tai vähentyvät liikennemäärä itsestään johda alueellisesti tärkeän vesiväylän kunnossapidon heikentymiseen. Veneilyväylällä yhdenkin turvalaitteen puuttuminen, virheellinen sijainti tai pitkä korjausviive muodostaa turvallisuusriskin. Vesiväylien kunnossapidon priorisoinnissa tulee liikennemäärän lisäksi ottaa huomioon väylän turvallisuuskriittisyys, vaihtoehtoisten reittien puuttuminen, pelastus- ja viranomaiskäyttö, matkailullinen merkitys sekä väylän asema osana laajempaa reittiverkostoa.

Suunnitelmassa tulee myös esittää vesiväylien kestävä ja pitkäaikainen rahoitus(suunnitelma), keskeiset toimenpideryhmät ja arvioidut palvelutasovaikutukset nykyistä selkeämmin. Lisäksi turvalaitevikojen käsittelylle ja turvallisuuskriittisten puutteiden korjaamiselle tulisi määritellä seurattavat palvelutasot tai tavoiteajat.

3. Suunnitteluohjelma: mitä suunnittelukohteita tulisi edistää lähivuosina? Mitä perusteluja näiden edistämiseksi on?

Suunnitteluohjelman tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää suunnitelmavarantoa tulevia investointipäätöksiä varten. SPV pitää tätä lähtökohtaa perusteltuna.

SPV ei ota kantaa yksittäisiin ratkaisuihin tai hankkeisiin, mutta pitää tärkeänä, että suunnittelussa huomioidaan nykyistä vahvemmin vesiväylien käytettävyys pitkällä aikavälillä.

Suunnittelussa tulisi erityisesti arvioida:

- miten ratkaisut vaikuttavat vesiväylien käytettävyyteen,
- parantavatko ne vesiliikenteen turvallisuutta,
- miten ne vaikuttavat saariston ja vesistöalueiden saavutettavuuteen,
- syntykö ratkaisusta uusia pysyviä rajoitteita vesiliikenteelle (esimerkiksi veneväylän ylittävä silta)

SPV pitää tärkeänä myös sitä, että vesiväylien käyttäjien näkemyksiä hyödynnetään suunnittelussa nykyiseen tapaan. Käyttäjillä on usein sellaista paikallistietoa, jota liikennemäärä- tai kustannustarkasteluista ei voida havaita.

4. Investointiohjelma: miten muuttaisitte ohjelmaa seuraavan päivityksen yhteydessä sille määritetyn talouskehityksen puitteissa? Millaisia positiivisia vaikutuksia muutoksella saavutettaisiin?

SPV ehdottaa, että investointien vaikutusten arvioinnissa annetaan nykyistä enemmän painoarvoa myös käyttäjävaikutuksille silloin, kun kyse on vesiväyliin liittyvistä hankkeista.

Vaikutuksia tulisi arvioida taloudellisten hyötyjen lisäksi esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- liikenneturvallisuus
- saariston saavutettavuus
- vesimatkailun ja vesialueilla tapahtuvan yritystoiminnan toimintaedellytykset
- vesillä liikkuvien palvelutaso

Näiden vaikutusten näkyvämpi arviointi parantaisi päätöksenteon tietopohjaa ja auttaisi vertailemaan hankkeiden hyötyjä myös sellaisissa tapauksissa, joissa vaikutukset eivät näy ensisijaisesti matka-aikasäästöinä tai liikennemäärien kasvuna.

Kohteiden priorisoinnissa tulisi arvioida hyötyjä nykyistä laajemmin. Matka-aika- ja kuljetuskustannushyötyjen lisäksi arvioinnissa olisi huomioitava onnettomuusriskien vähentyminen,

pelastus- ja viranomaistoiminnan edellytykset, matkailun ja paikallisten palvelujen saavutettavuus sekä liikennejärjestelmän häiriönsietokyky.

Muutoksella saavutettaisiin myönteisiä vaikutuksia vesiliikenteen turvallisuuteen, alueiden saavutettavuuteen, vesistömatkailuun ja paikalliseen elinvoimaan. Samalla voitaisiin ehkäistä väylärakenteiden ja turvalaitteiden korjausvelan kasvua sekä vähentää myöhempien, kalliimpien korjaustoimien tarvetta.

5. Ohjelmakokonaisuus: miten koette sen, että Väyläviraston ohjelmat esitetään nyt yhtenä kokonaisuutena?

SPV pitää kokonaisuuden esitystapaa onnistuneena. Yhteen koottuna on helppoa hahmottaa mitä kunnossapitoa tehdään, mitä suunnitellaan, mitä investointeja ehdotetaan ja mitä tarpeita jää rahoituksen ulkopuolelle. Samalla tulee näkyväksi, miten ohjelmat tukevat toisiaan.

6. Miten muuten haluatte kommentoida ohjelmakokonaisuutta?

Vesiväylät palvelevat sekä elinkeinoelämää että vapaa-ajan liikkumista. Niiden merkitys näkyy kaikkialla rannikko- ja saaristoalueilla sekä sisävesillä. Siksi on tärkeää, että vesiväyliä kuntoa, käytettävyyttä ja turvallisuutta koskevat tarpeet säilyvät mukana ohjelmien valmistelussa ja tasavertaisena osana kansallista liikennejärjestelmää myös tulevana vuosina.

Ohjelmakokonaisuuden jatkovalmistelussa voisi:

- ottaa veneilyjärjestöt järjestelmällisesti mukaan vesiväyliä palvelutason, turvallisuuden ja kehittämistarpeiden arviointiin;
- parantaa huviveneilyn liikennemääriä, reittejä ja käyttäjäkokemuksia koskevaa tietopohjaa;
- julkaista vesiväyliä koskevat rahoitus-, kunto- ja palvelutasotiedot nykyistä havainnollisemmin;
- (kehittää yhtenäinen menettely turvallisuuskriittisten turvalaitteiden käsittelylle ja korjaamiselle;)
- arvioida ilmastonmuutoksen, vedenkorkeuksien ja jääolosuhteiden muutosten vaikutuksia vesiväyliä hoitoon, turvalaitteisiin ja käyttökauteen
- huomioida kunnossapidon ja korjausten ajoituksessa veneilykausi ja tiedottaa käyttökatoista riittävän aikaisin.

Turvallinen vesillä liikkuminen perustuu toimivaan väyläverkkoon, ajantasaisiin turvalaitteisiin sekä pitkäjänteiseen kunnossapitoon. Suomessa veneilyä harrastaa suuri joukko ihmisiä ja vesistöjen merkitys matkailulle, virkistykselle sekä saariston elinvoimalle on huomattava.

SPV pitää tärkeänä, ettei vesiväyläverkon kunnossapitoa ja kehittämistä käytetä liikennejärjestelmän rahoituksen kiristytessä tasapainottavana säästökohteena. Vesiväyliä turvallisuus, käytettävyyden ja palvelutaso on turvattava pitkäjänteisesti myös tulevaisuudessa.

SPV ry pitää Väyläviraston ohjelmakokonaisuutta rakenteellisesti hyvänä ja aiempaa läpinäkyvämpänä tapana kuvata väyläverkon kunnossapitoa, suunnittelua ja kehittämistä. **Yleisveneilyn** näkökulmasta kokonaisuutta voisi täydentää siten, että vapaa-ajan vesiliikenteen turvallisuus, sisävesien ja saariston saavutettavuus, vesistömatkailun elinvoimavaikutukset sekä alueellisesti tärkeät veneilyväylät näkyvät selvemmin rahoituksen kohdentamisessa, vaikutusten arvioinnissa ja hankkeiden priorisoinnissa. Vesiväyliä merkitystä ei tule arvioida vain kaupallisen liikenteen tai liikennemäärien perusteella.